



ת"פ 1341/03/15 - מדינת ישראל נגד עיריית בית שאן, ז'קי אלי לוי, יחזקאל חרוב, גואל ישראלי, אליס נחום

בית משפט השלום בנצרת

ת"פ 1341-03-15 מדינת ישראל נ' עיריית בית שאן
ואח'

בפני כבוד הסגנית נשיא לילי יונג-גפר
בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

1. עיריית בית שאן
2. ז'קי אלי לוי
3. יחזקאל חרוב
4. גואל ישראלי
5. אליס נחום

הנאשמים

גזר דין לנאשמת מס' 1

1. הנאשמת 1 (להלן: "העירייה", "הנאשמת") וכן נאשמים נוספים שהם ראש העירייה, ושני בכירים בה, הורשעו על יסוד הודאתם בכתב האישום המתוקן בשלישית במסגרת הסדר טיעון. הנאשמת הורשעה בשני אישומים בעבירות של זיהום מים (ריבוי עבירות), אי נקיטת אמצעים למניעת זיהום אויר וריח בלתי סבירים מאתר לסילוק פסולת (ריבוי עבירות), גרימת זיהום אויר חזק או בלתי סביר (ריבוי עבירות), גרימת ריח בלתי סביר (ריבוי עבירות) והשלכת פסולת גושית ופסולת בניין ולכלוך רשות הרבים (ריבוי עבירות).

כתב אישום וההליכים

2. מכתב האישום עולה כי במהלך התקופה שבין נובמבר 2009 ועד אפריל 2013 הוזרמו שפכים גולמיים לנחל חרוד במקרים רבים בשל תקלות שונות במתקני הביוב של הנאשמת שלא טופלו. כמו כן, אתר פסולת הופעל בצורה לקויה, הושלכה פסולת בכמות רבה שלא כדין ואירעו בו גם שריפות שגרמו מעבר לעצם לזיהום הסביבתי כתוצאה מהשלכת הפסולת, גם למפגעי זיהום אוויר וריח.

3. הנאשמים כפרו תחילה במיוחס להם ועל כן החלו להישמע הראיות בתיק כמעט עד סיום פרשת התביעה. ביום 27.1.16 הודיעו ב"כ הצדדים על הסדר טיעון שנערך בין המאשימה לבין הנאשמים בעלי התפקידים בעירייה וביקשו לגזור עליהם עונשים מוסכמים. על הנאשם 2 נגזר קנס בסך ₪ 15,000 והתחייבות, על הנאשם 3 נגזר קנס בסך ₪ 8,000 לצד התחייבות ועל הנאשם 4 נגזר קנס בסך ₪ 6,000



לצד התחייבות.

4. ביום 15.3.16 הודיעו הנאשמת וב"כ המאשימה כי הגיעו להסדר טיעון, הנאשמת הודתה והורשעה והצדדים ביקשו לטעון באופן חופשי לעונש ראוי בתוך מתחם עונש הולם של קנס שנע בין 100,000 ₪ ל- 300,000 ₪.

ראיות לעונש

5. מטעם התביעה הוגש פסק דין בעניינה של הנאשמת בע"פ 421/02 משנת 2002 במסגרתו נדחה ערעורה על גזר הדין שניתן כנגדה בגין זיהום מים על ידי הזרמת שפכים לנחל חרוד ונגזרו עליה קנס בסך 200,000 ₪ לצד התחייבות כספית.

6. מטעם ההגנה הוגש מסמך מטעם גזבר העירייה לפיו עיריית בית שאן נמצאת מזה כעשור בתוכנית הבראה ותחת חשב מלווה וזאת לאור הגרעון המובנה שיש לעירייה. עוד פורט כי לאורך השנים 2013-2016 בכל שנה צומצם הגרעון מ 27 אש"ח ועד ל- 3.4 אש"ח. הגזבר ציין כי החל משנת 2016 קיבלה מחלקת איכות הסביבה תוספת תקציבית בסך 1,119 אש"ח לשנה. בסיום כותב הוא כי תשלום סכומים שלא היו מתקציבים יגרום לאובדן מענקים במליוני שקלים לעירייה עקב אי עמידה בתכנית ההבראה.

טיעוני הצדדים לעונש

7. ב"כ המאשימה מבקש בהסכמה עם ב"כ הנאשמת לאמץ את מתחם הענישה והדין בדבר הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות כפי שאלו באו לידי ביטוי בת"פ 45168-12-12 בעניין המועצה המקומית שיבלי ואושר בע"פ 59670-02-15. לדבריו המחלוקת בין הצדדים עניינה במיקום הנאשמת בתוככי המתחם. בהקשר זה מציין הוא כי הנאשמת אמנם הודתה באחריותה וחסכה זמן שיפוטי אף אם היה זה בעיצומה של פרשת התביעה לאחר שכל ראיות התביעה כבר הוגשו לבית המשפט והוא נחשף לנסיבות ביצוע העבירה. מנגד טען הוא כי מכתב האישום עולה כי מדובר במסכת עבירות הן לעניין השפכים והביוב והן לעניין הטיפול בפסולת בתחנת המעבר. העבירות נמשכו שנים רבות ומהאישומים עולה כי הרשות כשלה בתפקידה, לא מנעה את המפגעים ולא נתנה חשיבות מספקת לאינטרס הציבורי שבטיפול בפסולת ובשפכים וזאת חרף הליך מנהלי ארוך וממושך שקיים המשרד להגנת הסביבה.

8. עוד טוען התובע כי סיפורה של הנאשמת אינו שונה משני מקרים שונים שהובאו בפני בית משפט זה בעניין בקעת בית שאן (ת"פ 1323/07) ומועצה מקומית עמק הירדן (ת"פ 25484-05-10) בהם בגין עבירות שמקורן בטיפול לקוי בביוב נגזרו קנסות של 250,000 ₪ ו- 325,000 ₪ על הרשויות, בהתאמה.

9. כאמור הנאשמת הורשעה בעבר בעבירה זהה ונגזר עליה קנס בגובה 200,000 ₪ שאושר בבית המשפט המחוזי בשנת 2002. מכן למד התובע כי יש להשית על הנאשמת עונש ברף הגבוה של המתחם ומשום כך סבור הוא כי יש לגזור עליה בהתאם לעקרון אחידות הענישה קנס בגובה 300,000 ₪ לצד התחייבות בסכום כפול למניעת ביצוע עבירות נוספות.



10. באשר לטענה בדבר מצב כלכלי טען התובע כי ברע"פ 7861/03 קבע כי שיקול כלכלי אינו שיקול הגנתי שיש להתחשב בו או להצדיק את ביצוע העבירות וכפי שהוכח השיקול הכלכלי לא היה המקור לביצוע העבירות.
11. הסנגור הפנה למסמך מאת גזר העיריה שהוגש על ידו וציין כי הוא מקבל את מתחם הענישה שנקבע על ידי בית המשפט בעניין שיבלי, אינו סבור כי יש לחרוג ממנו לקולא בעניין הנאשמת אך מוצדק לגזור עונש ברף התחתון דהיינו 100,000 ₪.
12. בהקשר זה טען כי תיקון 113 מאוחר לפסק הדין של השופט חשין אליו הפנה התובע ובו נקבע כי נסיבות כלכליות אינן הצדקה לפגיעה באיכות הסביבה. על פי תיקון 113 לדבריו יש להתחשב בנסיבות כלכליות.
13. הסנגור הפנה להודאתה של הנאשמת שהיתה כורח ותוצאה של עמדת יתר בעלי הדין כפי שהמעשים המיוחסים לה הם תוצאה נגררת למעשי יתר הנאשמים. עוד ציין כי כתב האישום תוקן 3 פעמים ובסופו של יום נחסך זמן שיפוטי יקר, לא נשמעו סיכומים ובית המשפט לא נדרש לכתיבת הכרעת דין. כמו כן יש בהודאה משום קבלת אחריות מתוך רצון לסיים את הפרשה.
14. הסנגור הפנה לכך שבגזר הדין בו נקבע מתחם הענישה נגזר על ראש העירייה קנס בגובה 20,000 ₪ ואילו בעניינו נגזר על ראש העיר קנס נמוך יותר ועלכן אותה אמת מידה צריכה לחול גם על הנאשמת. עוד הוסיף כי מי שמשלם בסופו של יום את המחיר בגין העונש הם לא בעלי התפקידים כי אם תושבי העיר.
15. לאחר טענות הסנגור הוסיף התובע כי תיקון כתב האישום בשתי הפעמים הראשונות היה תיקון טכני של הוספת עדי תביעה ולא תיקון מהותי וכי התיקון השלישי לא גרע מחומרת כתב האישום אלא רק ניסח מחדש את תוחלת הזמן וביטל עבירות כפולות. באשר לנאשם 2 ציין כי הקנס שנגזר עליו אינו חורג ממתחם הענישה והולם בנסיבותיו הספציפיות של הנאשם המתפקד בתפקיד ציבורי בכיר יותר.

דין

16. בסעיף 40 ג' (א) לחוק העונשין תשל"ז - 1977 (להלן: "החוק"), נקבע כי בקביעת מתחם העונש ההולם את מעשי העבירות שביצעה הנאשמת, בהתאם לעיקרון המנחה הקבוע בסעיף 40 ב' לחוק, יש להתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירות, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירות.

קביעת מתחם העונש ההולם



17. כאמור הצדדים הסכימו עם מתחם הענישה שנקבע על ידי זה מכבר בת"פ 45168-12-12 מועצה מקומית שיבלי ואושר בע"פ 59670-02-15 ואין לי אלא לחזור על הדברים שנכתבו על ידי שם:

"קשה להפריז בחומרת מעשיהם של הנאשמים, ובהתאם, אין צורך להכביר מילים לגבי חשיבות השמירה על ניקיון הסביבה והמים. לענין זה תמימת דעים אני עם ב"כ המאשימה באשר לחומרת העבירות, פגיעתן הקשה והשלכותיהן החמורות.

אינני מקבלת את הטענה כי לא נגרם נזק כתוצאה מן המעשים. גם אם לא ניתן להוכיח נזק ישיר ותוצאה ישירה, אין כל ספק כי התנהלותם של הנאשמים תרמה לקיומו של זיהום מים בלתי סביר ומזיק באשר הוא. גם אם לא הנזק אינו נראה באופן מיידי לעין, לא יכולה להיות מחלוקת כי זיהום המים, במיוחד במשך תקופה כה ארוכה ובהיקף כה נרחב, גורם נזק בל ישוער שהשלכותיו ארוכות טווח.

הנאשמים גילו אדישות כלפי הנעשה, ולראיה, לא ראו להציב את פתרון הבעיה במקום גבוה ואולי אף בראש רשימת סדר העדיפויות של המועצה. נראה כי הדרך היחידה להילחם באותה אדישות הנאשמים לאיכות הסביבה וניקיונה היא באמצעות ענישה מכאיבה, שתהווה משקל נגד לפיתוי שבהעדפת אינטרסים אחרים, תוך גילוי התעלמות מן הסכנה הנגרמת לציבור כתוצאה ממנה.

ובנסיבות אלו, יש להעדיף באופן ברור את האינטרס הציבורי של תגמול והרתעה, כמו גם הגנה על הציבור, על זה האישי של הנאשמים.

הפגיעה באיכות הסביבה מולידה זעקה אילמת. הטבע הפגוע אינו מוחה, אינו מגיש תלונות במשטרה ואין תובע את נזקיו. מציאות זו מולידה אשליה בליבותיהם של רבים, ולפיה אין מניעה לפגוע בסביבה, לזהמה ולהשחיתה, בלא שיאלצו לתת את הדין על כך.

התוצאה המצטברת קשה ביותר, וחדשות לבקרים נחשפים אנו לפגיעות הקשות, במקורות מים, בשטחי בר ובאוויר שאותו אנו נושמים, והכל מתוך אדישות ואטימות לצרכי הסביבה ולנזקים הנגרמים, ולעתים אף מתוך בחירה למען אינטרסים הממוקמים גבוה יותר בסדר העדיפויות של המזהם.

קנסות כבדים, ובמקרים קשים במיוחד אף עונשי מאסר, הם בלתי נמנעים על מנת להביא להטיה באותה כף מאזניים שבה מוצא עצמו האינטרס של שמירה על איכות הסביבה בנחיתות מתמדת.

מדיניות הענישה הנהוגה

18. גם הפסיקה חיוותה דעתה לא אחת על חומרת העבירות הפוגעות באיכות הסביבה ועל הצורך להטיל ענישה קשה וכואבת בגין.

בע"פ 1038/07 מועצה אזורית מרום הגליל נגד המשרד לאיכות הסביבה צפת, מיום 26.6.07, דחה בית המשפט המחוזי בנצרת את ערעורה של המועצה האזורית מרום הגליל על העונש שהושת עליה בגין עבירות של זיהום מים וביצוע עבירות של השלכת פסולת וקבע את הדברים הבאים:



"אנו תמימי דעים עם ב"כ המשיבה כי יש להתוות מדיניות של החמרה בגין עבירות הפוגעות באיכות הסביבה. אין צורך להכביר מילים על חשיבות השמירה על איכות הסביבה, ובכלל זה החשיבות בשמירה על ניקיון הסביבה ועל ניקיון מקורות המים. בשנים האחרונות, המודעות לנושאי איכות הסביבה הולכת ומתחזקת, ואף תוספת מקום נכבד על סדר יומנו. בהתאם, רמת הענישה הינה במגמת החמרה ובמטרה שתהא הפנמה ומודעות לכל הקשור בפגיעה באוצרות טבע, שהינם נחלת הכלל"

בית המשפט הותיר על כנו את הקנס שהוטל על הנאשמת בסך 200 אלף ₪ ואת חיובה במתן התחייבות כספית בסך 250 אלף ₪, וכן הפנה לע"פ (חיפה) 2633/02, 2890/02 מ"י נ' חאתם עראף בו קבע בית המשפט:

"בשנים האחרונות באנו להכרה עמוקה יותר בדבר הצורך לשמור על איכות הסביבה, ולא רק למנוע הפגיעה בנו עצמנו, אלא כדי שהסביבה, אותה קיבלנו כפיקדון בידנו, נוכל להעביר לדורות הבאים אחרינו לאחר שניסינו לשמור עליה בנאמנות"

ר' גם את דברי המשנה לנשיא ש.לויין ברע"פ 244/96 כים ניר ניהול שירותי תעופה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(3), 529, עמ' 531-532:

"עם גבור התודעה הציבורית לעבירות הקשורות באיכות הסביבה ומניעת זיהום מים נחלץ גם המחוקק לקביעת רמת ענישה משמעותית לעוברים של עבירות אלה. בסעיף 20 כא לחוק המים, תשי"ט-1959, כפי שתוקן נאמר כי העובר עבירות מהסוג הנדון דינו מאסר שנה או קנס - 150,000 שקלים חדשים, ואם היתה העבירה נמשכת - מאסר שבעה ימים או קנס נוסף של - 10,000 שקלים חדשים לכל יום שבו נמשכה העבירה לאחר קבלת התראה מהרשות המוסמכת. בנסיבות אלה נראה לי עונש הקנס שהושת על המבקשת מתון ביותר, על אף שאין לה הרשעות קודמות. לא זו בלבד שמדובר בעבירה חמורה, כשהיא לעצמה, שיש בה כדי לפגוע באיכות חיים של הציבור ובבריאותו אלא שלפי העובדות שבהן הודתה (בגדר עסקת טיעון בו בוטל האישום כנגד מנהלה), המשיכה המערערת לעבור עבירה אף לאחר שנשלחה לה התראה. כפי שציין השופט המלומד בבית משפט השלום, הוא הקל בשיעור הקנס הואיל והתקלה תוקנה אך החמיר בגובה ההתחייבות ומקובלת עלי טענת המשיבה שמדובר בכלים שלובים."

בהקשר זה יצוין כי הדברים נאמרו לפני כמעט עשרים שנים, ומאז הוחמרה רמת הענישה בעבירות אלו לאין שיעור - הן על ידי המחוקק שהעלה את תקרת הקנס המירבי ל- 350,000 ₪ והן בפסיקת בתי המשפט.

ראה לעניין זה גם את רע"פ 3590/04 דני (אדוארד) נטף נ' מדינת ישראל, תק-על 2004 (2), 1454 שם הוטלו קנסות בסך 150,000 ₪ ו- 45,000 ₪ וכן התחייבויות כספיות על עבירות דומות, רע"פ 1223/07 סח עלי מורשד ואח' נגד מדינת ישראל (פורסם בנבו) שם אושרו קנסות שהטיל בית המשפט השלום בסכום מצטבר של 120 אלף ₪ על חברה ומנהלה, ואת ע"פ 228/02 (מחוזי נצרת) פרי הגליל ואח' נגד מדינת ישראל (פורסם באתר "נבו"), שם הטיל בית המשפט המחוזי קנס בסך 300,000 ₪ על חברה שגרמה לזיהום מים, וקנס בסך 25,000 ₪ על מנהלה."

19. לאור המפורט, סבורני כי בצדק קיבלו הצדדים את מתחם העונש ההולם למעשי העבירות שביצעה. הנאשמת הכולל קנס הנע בין 100,000 ל- 300,000 ₪ לצד התחייבות גבוהה.



גזירת העונש המתאים

20. בגזירת העונש המתאים לנאשמת שמלפניי וכקבוע בסעיף 40 יא' לחוק, יש מקום להתחשב בנסיבותיה האישיות אשר אינן קשורות בביצוע העבירות. נסיבות אלו נלמדות מטיעוני הצדדים וממסמכים שהוגשו.
21. ממסמך החתום על ידי גזבר העירייה עולה כי הנאשמת משולבת בתכנית הבראה המצליחה לצמצם את גרעונה הכספי באופן משמעותי בשנים האחרונות. ברי כל כל עונש שיוטל על הנאשמת יפגע בה ובתושביה ויתכן אף שימנע ככתוב מענקים שהובטחו עקב עמידה ביעדים אך לא יהא בכך משום פגיעה שהיא מעבר לנשיאה בתוצאות מעשי הנאשמת ואין לה להלין אלא על עצמה.
22. לזכות הנאשמת אזקוף את העובדה כי נטלה לבסוף אחריות על מעשיה, הודתה וחסכה זמן שיפוטי יקר. כמו כן וכפי שכתבתי בעניינם של יתר הנאשמים לא נעלמו מעיני גם מאמציהם הכנים להסיר את המחדלים ולהביא לתיקון ארוך טווח של ההסדרים הקיימים לסילוק הביוב והאשפה עד כדי השלמתו של בניית מרכז טיהור שפכים אזורי ומציאת פתרונות תקינים ויעילים לסילוק פסולת,
23. באשר למצבה הכלכלי של הנאשמת אומר כי לזכותה עומדת העובדה שעל אף שהצליחה בסופו של דבר להגיע לשיפור מבחינה כספית לאחר תוכנית הבראה ממושכת, עדיין מצבה הכלכלי דחוק ועל פי תיקון 113 יש להתחשב בכך בקביעת מתחם הקנס, אך משזה נקבע והוסכם על ידי הצדדים אין עוד צורך להיזקק בשנית למצבה הכלכלי של העירייה ואף תיקון 113 לא שינה בהקשר זה את המדיניות לפיה לאחר קביעת המתחם נסיבות אישיות ייסוגו בפני האינטרס הציבורי, למעט אולי לצרכי שיקום.
- כך או כך, נוכח בחירות שעשתה הנאשמת בעבר, סדרי העדיפויות שקבעה והתרשלותה בביצוע פעולות אחרות שהיו חיוניות לשמירה על איכות הסביבה, אין מנוס מענישה ממשית, שתבטיח שינוי בהתנהלותה של הנאשמת בעתיד.
24. בהמשך לכך, אציין כי גם עברה הפלילי הכולל בחובו כאמור הרשעה קודמת בעבירה זהה וענישה כלכלית שככל הנראה לא הרתיעה את העירייה מלשוב ולנהל את תחום איכות הסביבה ברישול ותוך יצירת מפגעים סביבתיים, יעמוד לחובתה בשלב גזירת העונש ההולם.
25. בסיכומי של דבר, בהתחשב בנסיבות כפי שפורטו לעיל, סבורני כי יש לגזור את דינה של הנאשמת בתוך מתחם העונש, ברף הגבוה אך לא בתקרתו.

לאור כל האמור לעיל, אני גוזרת על הנאשמת עונשים כדלקמן:

1. קנס בסך 275,000 ₪ . הקנס ישולם ב- 11 תשלומים חדשיים שווים ורצופים החל מיום 1.6.16.



במידה ותשלום כלשהו לא ישולם במועדו, תעמוד יתרת הקנס כולה לפרעון מידי.

2. הנאשמת תחתום על התחייבות בסך 550,000 ₪ להימנע במשך 3 שנים מהיום, מן העבירה בה הורשעה.

סכומי הקנס ישולמו ישירות לקרן לשמירת הניקיון. המזכירות לא תפיק שוברי תשלום.

זכות ערעור תוך 45 יום.

המזכירות תשלח ההחלטה לב"כ הצדדים.

ניתן היום, ט' ניסן תשע"ו, 17 אפריל 2016, בהעדר הצדדים.